

УДК 332.122 (477.87):334.012.64

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-2\(30\)-12](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-2(30)-12)

Цимбал Євгеній Петрович,

аспірант, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, <https://orcid.org/0000-0001-8134-4945>

Tsybmal Yevhenii Petrovych,

Postgraduate Student, Interregional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Frometivska str., 2, <https://orcid.org/0000-0001-8134-4945>

АНАЛІЗ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ТА СЕРЕДЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ВЛАДНИХ СТРУКТУР

Анотація. Визначено, що відносини держави і суб'єктів малого та середнього підприємництва засновані в першу чергу на економічній взаємодії. Взаємозалежність цих суб'єктів очевидна: держава забезпечує інституційне середовище існування бізнесу, визначаючи «правила гри», тобто. правове поле ведення підприємництва, бізнес, своєю чергою, забезпечує зайнятість населення, є джерелом податкових надходжень, зокрема з допомогою яких держава реалізує свої функції у суспільстві.

Встановлено, що представлені види взаємодії владних та підприємницьких структур з урахуванням додаткових параметрів класифікації, які є найбільш актуальними в даний час та можуть бути використані при формуванні державної політики у сфері підтримки підприємництва, а також при плануванні організаціями своїх моделей поведінки щодо владних структур: за формою взаємодії: економічне, нормативно-правове, організаційно-управлінське; по суб'єктному складу взаємодії: макроекономічне, мезоекономічне, мікроекономічне; за масштабом взаємодії: національна економіка, види економічної діяльності, суб'єкти підприємницької діяльності; за ступенем зрілості взаємодії: ініціація, усвідомлення, керуваність; за рівнем взаємної лояльності: інтенсивний розвиток, паритет, домінування.

Особливо значуще є розуміння специфіки моделей, на яких ґрунтується взаємодія владних і підприємницьких структур. Зазначимо також, що у різні періоди історії це взаємодія будувалося іноді навіть на діаметрально протилежних моделях. До факторів, що формують ту чи іншу модель взаємодії владних структур та суб'єктів підприємництва, відносяться: особливості державного устрою та інституційного середовища, історичні та культурні аспекти, специфіка економіки держави тощо.

Докладний аналіз взаємодії владних і підприємницьких структур дозволив зробити висновок про те, що найбільш вдалою та вигідною для всіх є модель взаємодії, заснована на партнерстві. Як показав аналіз досліджень, в даний час модель «партнерства», побудована на балансі інтересів учасників взаємодії, знаходить свою реалізацію практично у всіх розвинених демократичних державах.

Мета статті. Метою проведеного в поданій статті дослідження є аналіз закономірностей взаємодії суб'єктів малого та середнього підприємництва та владних структур.

Методологія. В даний час «економічний механізм» публічного управління поєднує саморегулювання діяльності суб'єктів господарювання з регулюючими функціями держави. Варто зазначити,

що, незважаючи на істотний внесок зазначених авторів, багато аспектів взаємодії як з теоретичної, так і з практичної точки зору нині ще недостатньо вивчені та розроблені. Праці Пророчука М. В., Заскалкіна А.С. присвячені переважно аналізу діяльності малих підприємств, форм державної підтримки бізнесу. Предметом аналізу в науковій літературі останніх років частіше ставали окремі аспекти діяльності підприємництва, в яких фрагментарно знаходять відображення та питання взаємодії бізнесу та влади. З'являються роботи, що розглядають взаємодію владних та підприємницьких структур як цілісну систему та механізм реалізації цієї системи у процесі формування та розвитку ринкової економіки, а саме: Митника А.А., Музиченко А.С., Бержанір А.Л.

Взаємодія владних структур і суб'єктів господарювання лежить в основі організаційно-економічного механізму публічного управління цим сектором економіки, при цьому зміст тих чи інших організаційно-економічних механізмів більшістю авторів розглядається у вигляді єдності структурної та процесної складових, а не лише сукупності методів або важелів впливу на керований об'єкт (Узунов Ф.В., Герасименко А. Г., Масько А. М. та інші).

Наукова новизна. Доповнено діючу класифікацію типологій взаємодії владних та підприємницьких структур таким типом взаємодії, який ґрунтується на взаємній соціальній відповідальності його суб'єктів, які перебувають у пошуку компромісних шляхів співіснування, визначення граней взаємної відповідальності, а головне – відповідальності стосовно суспільства. Баланс інтересів є основою взаємодії будь-яких економічних суб'єктів, та їх реалізація кожним із суб'єктів завжди можлива повною мірою, і найефективнішою буде та система, у якій відносини будуються з максимальним урахуванням вигод і мінімальному придушенні. Так само при вирішенні соціальних проблем взаємодія владних та підприємницьких структур має будуватися з урахуванням стратегічних соціальних інтересів бізнесу.

Висновки. Представлені моделі та механізми взаємодії владних та підприємницьких структур, аналіз підходів до визначення типології видів цих взаємодій дозволили сформулювати такі висновки. Існуюче різноманіття досліджень у галузі механізмів взаємодії владних та підприємницьких структур будь-якого рівня обумовлено особливою актуальністю: і ті, й інші перебувають у пошуку компромісних шляхів співіснування, визначення граней взаємної відповідальності, а головне – стосовно суспільства. У цьому особливу актуальність набуває вивчення питань соціальної відповідальності суб'єктів малого та середнього підприємництва. При формуванні або вдосконаленні механізму взаємодії владних та підприємницьких структур однією з головних умов буде створення такого механізму, що передбачає, з одного боку, розробку та реалізацію заходів підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва, а з іншого – підвищення їхньої соціальної відповідальності.

Ключові слова: владні структури, закономірності взаємодії, суб'єкти малого та середнього підприємництва.

ANALYSIS OF PATTERNS OF INTERACTION BETWEEN SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES AND GOVERNMENT AGENCIES

Abstract. It is determined that the relations between the state and small and medium enterprises are based primarily on economic cooperation. The interdependence of these entities is obvious: the state provides the institutional environment for business, defining the "rules of the game", ie. the legal field of entrepreneurship, business, in turn, provides employment, is a source of tax revenue, in particular through which the state implements its functions in society. It is established that the types of interaction between government and business structures are presented, taking into account additional classification parameters, which are the most relevant at present and can be used in formulating state policy in the field of business support, as well as when planning organizations' behavior models: interactions: economic, normative-legal, organizational-administrative; on the subjective composition of interaction: macroeconomic, mesoeconomic, microeconomic; on the scale of interaction: national economy, types of economic activity, subjects of entrepreneurial activity; by the degree of maturity of interaction: initiation, awareness, control; by the level of mutual loyalty: intensive development, parity, dominance. It is especially important to understand the specifics of the models on which the interaction of government and business structures is based.

Note also that in different periods of history, this interaction was sometimes based even on diametrically opposed models. The factors that form a particular model of interaction between government agencies and business entities include: features of the state system and institutional environment, historical and cultural aspects, the specifics of the state economy and more. A detailed analysis of the interaction

of government and business structures allowed us to conclude that the most successful and profitable for all is the model of interaction based on partnership. As the analysis of researches has shown, now the model of "partnership", built on balance of interests of participants of interaction, finds the realization practically in all developed democracies.

The purpose of the article. The purpose of the study conducted in this article is to analyze the patterns of interaction between small and medium enterprises and government agencies.

Methodology. Currently, the "economic mechanism" of public administration combines self-regulation of economic entities with regulatory functions of the state. It is worth noting that, despite the significant contribution of these authors, many aspects of interaction, both from a theoretical and practical point of view are still insufficiently studied and developed. Works of Prorochuk MV, Zaskalkina AS devoted mainly to the analysis of small businesses, forms of state business support. The subject of analysis in the scientific literature of recent years has often become some aspects of entrepreneurship, which are fragmented and reflect the issues of interaction between business and government. There are works that consider the interaction of government and business structures as a holistic system and mechanism for implementing this system in the process of formation and development of a market economy, namely: Mytnyk AA, Muzychenko AS, Berzhanir AL

The interaction of power structures and economic entities is the basis of organizational and economic mechanism of public management of this sector of the economy, while the content of certain organizational and economic mechanisms is considered by most authors as a unity of structural and process components, not just a set of methods or levers on the managed object (Uzunov FV, Gerasimenko AG, Masko AM and others).

Scientific novelty. The current classification of typologies of interaction between government and business structures has been supplemented with this type of interaction, which is based on mutual social responsibility of its subjects, which are in search of compromise ways of coexistence, definition of mutual responsibility, and most importantly – responsibility to society. The balance of interests is the basis of interaction of any economic entities, and their implementation by each of the entities is always possible in full, and the most effective will be the system in which relations are built with maximum benefit and minimum suppression. Similarly, in solving social problems, the interaction of government and business structures should be built taking into account the strategic social interests of business.

Conclusions. The presented models and mechanisms of interaction of power and business structures, the analysis of approaches to definition of typology of types of these interactions allowed to formulate such conclusions. The existing diversity of research in the field of mechanisms of interaction between government and business structures at any level is due to special relevance: both are in search of compromise ways of coexistence, defining the boundaries of mutual responsibility, and most importantly – in society. The study of social responsibility of small and medium enterprises is especially relevant in this regard. When forming or improving the mechanism of interaction between government and business structures, one of the main conditions will be the creation of such a mechanism, which provides, on the one hand, the development and implementation of measures to support small and medium enterprises, and on the other – increase their social responsibility.

Key words: power structures, regularities of interaction, subjects of small and medium business.

1. Вступ

Дослідження у сфері взаємодії владних структур та суб'єктів малого та середнього підприємництва мають важливе теоретичне та практичне значення. З теоретичної точки зору в центрі уваги публічного управління на даний час знаходяться проблеми взаємозалежності політичного та економічного розвитку регіонів, а також питання пошуку найефективніших інститутів державного регулювання ринкових відносин. Ефективність розвитку економіки багато в чому пов'язані з рівнем розвитку інститутів публічного управління, які регулюють діяльність

суб'єктів малого та середнього підприємництва: насамперед щодо зайнятості, збільшення бюджетних надходжень тощо, тобто з економічним механізмом публічного управління.

2. Стратегічні соціальні інтереси бізнесу. Відносини держави і суб'єктів малого та середнього підприємництва засновані в першу чергу на економічній взаємодії. Взаємозалежність цих суб'єктів очевидна: держава забезпечує інституційне середовище існування бізнесу, визначаючи «правила гри», тобто. правове поле ведення підприємництва, бізнес, своєю чергою, забезпечує зайнятість населення, є джерелом податкових

надходжень, зокрема з допомогою яких держава реалізує свої функції у суспільстві. Даючи визначення категоріям «бізнес», «підприємництво», більшість авторів виділяють такі складові, як «економічна категорія», «власна ініціатива та кошти», «ризик», «відповідальність» «прибуток». Приміром, Узунов Ф.В. зазначає «в даний час під бізнесом (підприємництвом) найчастіше розуміють економічну діяльність, що реалізується за власною ініціативою, за рахунок власних (позикових) коштів, на свій ризик і під свою відповідальність, головною метою якої є отримання прибутку та розвиток свого потенціалу» (Узунов Ф.В., 2013).

При цьому отримання прибутку – це єдина мета бізнесу. Так, Музиченко А.С., Бержанір А.Л. розглядають бізнес із боку управління, як систему господарювання, засновану на інноваційній діяльності, що включає елементи ризику і характеризується наявністю процесу відтворення з метою отримання підприємницького доходу (Музиченко А.С., Бержанір А.Л., 2013). Також автор зазначає важливість взаємодії влади та бізнесу, яка заснована на відносинах взаємної залежності, при цьому акцентує увагу на тому, що реалізація описаних вище властивостей бізнесу ускладнена, пов'язана з необхідністю формування відповідних зовнішніх умов. Особлива роль створенні таких умов належить державі. Відносини між владою та бізнесом мають будуватися як двосторонній процес, заснований на узгодженні інтересів сторін.

На наш погляд, можна виділити кілька підходів до визначення видів взаємодії владних структурта суб'єктів підприємництва. Музиченко А.С., Бержанір А.Л. (Музиченко А.С., Бержанір А.Л., 2013) серед видів взаємодії органів влади та бізнес-структур виділяють такі: фінансове; матеріальне; проектно-управлінська взаємодія; взаємодія у сфері стратегічного аутсорсингу; взаємодія на основі створення спільних підприємств бізнесу та держави; конкурсні види взаємодії бізнесу та влади; взаємодія в рамках законотворчого процесу. На нашу думку, дані види взаємодії владних та підприємницьких структур складно класифікувати якимось чином, це радше окремі випадки. Разом про те, поруч із деякими варіантами класифікації форм взаємодії, які у сучасних наукових працях, найбільш глибоко і багатоаспектно це питання розглянуто Заскалкіним А.С. (Заскалкін А.С., 2015). Так, представлені види взаємодії владних та підприємницьких структур з урахуванням додаткових параметрів класифікації, які є найбільш актуальними в даний час та можуть бути вико-

ристані при формуванні державної політики у сфері підтримки підприємництва, а також при плануванні організаціями своїх моделей поведінки щодо владних структур: за формою взаємодії: економічне, нормативно-правове, організаційно-управлінське; по суб'єктному складу взаємодії: макроекономічне, мезоекономічне, мікроекономічне; за масштабом взаємодії: національна економіка, види економічної діяльності, суб'єкти підприємницької діяльності; за ступенем зрілості взаємодії: ініціація, усвідомлення, керованість; за рівнем взаємної лояльності: інтенсивний розвиток, паритет, домінування (Заскалкін А.С., 2015).

Загалом погоджуючись із підходом до класифікації типологій взаємодії владних та підприємницьких структур, запропонованим Заскалкіним А.С., необхідно зазначити, що, на нашу думку, у ній відсутній такий тип взаємодій, який ґрунтується на взаємній соціальній відповідальності його суб'єктів. Баланс інтересів є основою взаємодії будь-яких економічних суб'єктів, та їх реалізація кожним із суб'єктів завжди можлива повною мірою, і найефективнішою буде та система, у якій відносини будуються з максимальним урахуванням вигод і мінімальному придушенні. Так само при вирішенні соціальних проблем взаємодія владних та підприємницьких структур має будуватися з урахуванням стратегічних соціальних інтересів бізнесу.

3. Специфіки моделей, на яких ґрунтується взаємодія владних і підприємницьких структур

Підприємницькі структури незовсім відкриті для колаборації у спільному здійсненні соціальної політики, але ситуація починає змінюватися на краще. Ми згодні з думкою Митника А.А., який розглядає взаємодію влади та бізнесу через призму їхньої спільної діяльності, «спрямованої на створення та здійснення ефективних напрямів розвитку, як окремих елементів (з урахуванням інтересів сторін та раціонального використання ресурсів), так і всієї соціально-економічної системи в цілому» (Митник А.А., 2015).

Особливо значуще є розуміння специфіки моделей, на яких ґрунтується взаємодія владних і підприємницьких структур. Зазначимо також, що у різні періоди історії це взаємодія будувалося іноді навіть на діаметрально протилежних моделях. До факторів, що формують ту чи іншу модель взаємодії владних структур та суб'єктів підприємництва, відносяться: особливості державного устрою та інституційного середовища, історичні та культурні аспекти, специфіка економіки держави тощо. Більшість авторів виділяють як основні плюралістичну та корпорати-

вістську моделі взаємодії груп інтересів влади та бізнесу. Представниками плюралістичної моделі є Р. Даль, Й. Шумпетер (Schumpeter J.A., 1942).

Відмітними ознаками плюралістичної моделі є: необмежена кількість об'єднань підприємців, які перебувають у стані вільної конкуренції, та майже повній відсутності державного контролю. Взаємини між бізнесом і державою можна назвати відносно вільними, однак, особливість моделі полягає в інституційному конфлікті, викликаним боротьбою бізнесу, профспілок, як між собою, так і за вплив на державу. Держава у цій моделі є пасивною, її роль зводиться до розподілу обмежених ресурсів з урахуванням балансу між основними громадськими силами. Плюралістичну модель навпаки, можна охарактеризувати свободою та самостійністю груп інтересів (Schumpeter J.A., 1942).

Відмінною рисою корпоративістської моделі (основними представниками є Ф. Шміттер, Дж. Лембрух, А. Лейпхарт, А. Косон) називають сувору ієрархію та організовану структуру всередині обмеженої кількості об'єднань корпорацій, що мають прерогативне право на вираження інтересів. Взаємодія корпорацій з владними структурами ґрунтується на партнерстві, суб'єкти спільно беруть участь у розробці та реалізації державної політики (Schmitter P.C., 2009). Крім того, модель характеризується успішним партнерством усередині підприємницької спільноти, різних професійних та соціальних груп. Роль держави у відносинах з бізнесом полягає у забезпеченні сталого інституційного середовища, виконання вимог закону обов'язково для всіх; у відносинах із суспільством – виступає гарантом виконання соціальних зобов'язань (Schmitter P.C., 2009). Як зазначає Узунов Ф.В. (Узунов Ф.В., 2013), особливістю корпоративістської моделі є деяка залежність рішень, що приймаються бізнесом, від цілей та інтересів державної політики, складна процедура узгодження та супутнє інституційне оформлення. В рамках демократичного політичного устрою виділяють також неокорпоративну модель, взаємодії в якій відбуваються за допомогою сильних підприємницьких спілок, які мають «монопольне право на діалог з владою від імені даної спільноти» (Музиченко А.С., Бержанір А.Л., 2013).

4. Взаємодія владних та підприємницьких структур при реалізації соціальної політики

У своїх дослідженнях особливостей взаємодії владних та підприємницьких структур в Україні Герасименко А. Г., Масько А. М. (Герасименко А. Г., Масько А. М., 2019) виділяють такі 4 моделі: модель «придушення та примусу»

(адміністративний тиск); модель «партнерства» (компроміс та облік інтересів і владних структур, та бізнесу); модель «патронажу» (компенсація витрат бізнесу на реалізацію соціальних програм та проектів); модель «невтручання» (державна не втручається у соціальну політику бізнес-структур).

Взаємодія владних та підприємницьких структур при реалізації соціальної політики, на думку Дегтяря А.О., Нарожного С.М. (Дегтяр А.О., Нарожний С.М., 2013), поділяється на такі моделі: «добровільно-примусова благодійність» (характеризується насадженням та «диктатурою» з боку влади, суттєво знижує ефективність соціальних програм та якість муніципального управління); «торгт» (у межах даної моделі владні структури використовують корпоративну соціальну відповідальність як елемент торгу за загального небажання бізнесу вирішувати соціальні проблеми); «місто-комбінат» (заміна функцій владних структур бізнесом у вирішенні соціальних проблем); «соціальне партнерство» (узгодженість інтересів владних, підприємницьких структур та суспільства, загальною метою якого є економічне зростання та підвищення рівня життя населення).

Схожий підхід можна побачити у дослідженнях Герасименко А.Г. (Герасименко А.Г., 2014), який виділяє п'ять базових моделей взаємодії владних та підприємницьких структур: модель «партнерства»: основна мета суб'єктів взаємодії в рамках даної моделі – соціально-економічний розвиток країни, регіону, підвищення загального рівня життя, у тому числі засобом створення партнерських відносин між владними та підприємницькими структурами за рахунок конструктивної взаємодії та обміну ресурсів (економічними, політичними, адміністративними та інформаційними ресурсами держави та фінансовими, експертними та інноваційними ресурсами бізнесу); модель «патронажу»: основна мета владних структур – курування великого бізнесу, що досить часто переходить у зрощування з підприємницькими структурами; модель «придушення та примусу»: основна мета владних структур – за допомогою адміністративного тиску та методами примусу вимагати участі бізнесу в реалізації соціальних, економічних та екологічних програмах регіону; модель «невтручання влади»: особливістю взаємодії суб'єктів у межах даної моделі є відсутність будь-якого контролю та адміністративного тиску з боку державних органів щодо соціальної політики підприємництва; модель «соціального партнерства»: основною метою взаємодії суб'єктів

владних і підприємницьких структур у рамках даної моделі є баланс інтересів учасників, заснований на принципах рівноправності, прозорості взаємодії.

Таким чином, докладний аналіз взаємодії владних і підприємницьких структур дозволив зробити висновок про те, що найбільш вдалою та вигідною для всіх є модель взаємодії, заснована на партнерстві. Як показав аналіз досліджень, в даний час модель «партнерства», побудована на балансі інтересів учасників взаємодії, знаходить свою реалізацію практично у всіх розвинених демократичних державах.

Певний інтерес представляє також підхід Музиченко А.С., Бержанір А.Л. (Музиченко А.С., Бержанір А.Л., 2013), у межах якого сучасна модель відносин влади та бізнесу розглядається у трьох зонах: «біла» зона існує в рамках формальних відносин (податкове, адміністративне регулювання бізнесу, виконання державних замовлень та ін.); «сіра» зона охоплює неформальні відносини влади та бізнесу, збори з бізнесу, безпосередньо не пов'язані з корупцією, неформальний торг бізнесу з владою з приводу умов свого функціонування (лобізм); «чорна» зона має на увазі неформальні кримінальні практики (насамперед корупція).

5. Висновки. Представлені моделі та механізми взаємодії владних та підприємницьких структур, аналіз підходів до визначення типології видів цих взаємодій дозволили сформулювати такі висновки. Існуюче різноманіття досліджень у галузі механізмів взаємодії владних та підприємницьких структур будь-якого рівня обумовлено особливою актуальністю: і ті, й інші перебувають у пошуку компромісних шляхів співіснування, визначення граней взаємної відповідальності, а головне – стосовно суспільства. У цьому особливу актуальність набуває вивчення питань соціальної відповідальності суб'єктів малого та середнього підприємництва. При формуванні або вдосконаленні механізму взаємодії владних та підприємницьких структур однією з головних умов буде створення такого механізму, що передбачає, з одного боку, розробку та реалізацію заходів підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва, а з іншого – підвищення їхньої соціальної відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ: _____

1. Пророчук М. В. Механізми і форми взаємодії влади і бізнесу в реалізації інфраструктурних проєктів. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 23. С. 163–168.

2. Заскалкін А.С. Теоретико-методологічні основи взаємодії держави і приватного сектора у вирішенні суспільно значущих завдань. Теорія та практика державного управління, 2015. Вип. 3 (50), С. 70–76.
3. Митник А.А. Теоретико-концептуальні моделі взаємодії держави та бізнесу. Актуальні проблеми державного управління, 2015. № 2. С. 62–69.
4. Музиченко А.С., Бержанір А.Л. Моделі взаємодії влади та бізнесу в умовах ринкової економіки. Сталий розвиток економіки. 2013. № 4. С. 24–28.
5. Узунов Ф.В. Види взаємодії бізнесу з органами державної влади та управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. № 8.
6. Schumpeter J.A., *Capitalism, Socialism and Democracy*, 3rd edition, George Allen and Unwin, London. 1942. England.
7. Schmitter P.C. "The Nature and Future of Comparative Politics." *European Political Science Review*. 2009. 1 (01): 33–61.
8. Герасименко А. Г., Масько А. М. Моделі взаємодії держави та ринку: інституційний аспект. Економіка та держава. 2019. № 8. С. 12–18.
9. Дегтяр А.О., Нарожний С.М. Моделі взаємодії держави та бізнесу у сучасному світі. Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. Харків: ХарПІ НАДУ "Магістр", 2013. Вип. 4 (43). С. 116–123.
10. Герасименко А.Г. Ринкова влада: джерела, масштаби, наслідки: монографія. Київ: КНТЕУ, 2014. 600 с.

REFERENCES: _____

1. Prorochuk M. V. *Mekhanizmy i formy vzayemodiyi vlady i biznesu v realizatsiyi infrastrukturykh proyektiv* (2020), [Mechanisms and forms of interaction between government and business in the implementation of infrastructure projects], *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 23, pp. 163–168 [in Ukrainian].
2. Zaskalkin A.S. (2015), *Teoretyko-metodolohichni osnovy vzayemodiyi derzhavy i pryvatnoho sektora u vyrishenni suspil'no znachushchykh zavdan* [Theoretical and methodological bases of interaction between the state and the private sector in solving socially significant problems]. *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya*, 3 (50), pp. 70–76 [in Ukrainian].
3. Mytnyk A.A. (2015), *Teoretyko-kontseptual ni modeli vzayemodiyi derzhavy ta biznesu* [Theoretical and conceptual models of interaction between the state and business]. *Aktual ni problemy derzhavnoho upravlinnya*, 2, pp. 62–69 [in Ukrainian].
4. Muzychenko A.S., Berzhanir A.L. (2013), *Modeli vzayemodiyi vlady ta biznesu v umovakh rynkovoyi ekonomiky* [Models of interaction between government and business in a market economy], *Stalyy rozvytok ekonomiky*, 4, pp. 24–28 [in Ukrainian].
5. Uzunov F.V. (2013), *Vydy vzayemodiyi biznesu z orhanamy derzhavnoyi vlady ta upravlinnya* [Types of business interaction with public authorities and

- administration], *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, 8 [in Ukrainian].
6. Schumpeter J.A. (1942), *Capitalism, Socialism and Democracy*, 3rd edition, George Allen and Unwin, London. England. [in English].
 7. Schmitter P.C. (2009), "The Nature and Future of Comparative Politics." *European Political Science Review*. 1 (01): 33–61. [in English].
 8. Herasymenko A. H., Mas ko A. M. (2019), *Modeli vzayemodiyi derzhavy ta rynku: instytutsiynny aspekt* [Models of interaction of the state and the market: institutional aspect], *Ekonomika ta derzhava*, 8, pp. 12–18 [in Ukrainian].
 9. Dyehtyar A.O., Narozhnyy S.M. (2013), *Modeli vzayemodiyi derzhavy ta biznesu u suchasnomu sviti* [Models of interaction between the state and business in the modern world], *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya*, 4 (43), pp. 116–123 [in Ukrainian].
 10. Herasymenko A.H. (2014), *Rynkova vlada: dzherela, masshtaby, naslidky* [Market power: sources, scale, consequences], *KNTEU* [in Ukrainian].